KONTROLLIARUANNE

24.05.2002 nr 2-5/02/3

Riigikontrolli arvamus Balti Kaitsekolledži 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta

Tallinn
2002

Sisukord

SISSEJUHATUS....4

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD....5

1.1. Riigikontrolli pädevus....5

1.2. Auditi eesmärk....5

1.3. Vastavus standarditele....5

1.4. Vastutus aruande õigsuse eest....6

2. ARVAMUS BALTI KAITSEKOLLEDŽI 2001. A. RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOHTA....7

2.1. Balti Kaitsekolledži 2001. a. raamatupidamise aastaaruande kohta oleme auditi käigus teinud järgnevad märkused:....7

2.2. Riigikontrolli arvamus....7

2.3. Ettepanekud....7

3. TÄHELEPANEKUD FINANTSJUHTIMISE KOHTA....9

3.1. Finantsjuhtimise kohta üldhinnangut andmata toome välja järgmised olulisemad tähelepanekud:....9

3.2 Ettepanekud....9

4. AUDITEERITAVA SEISUKOHAD....10

5. RIIGIKONTROLLI VASTUS AUDITEERITAVA SEISUKOHTADELE....11

AUDITEERITAVA VASTUSKIRI ……12

Sissejuhatus

Vastavalt Riigikontrolli 2002. aasta tööplaanile viisime läbi Balti Kaitsekolledži (edaspidi ka kolledž) 2001. a majandustegevuse auditi ajavahemikul 18. veebruar kuni 15. märts 2002

Oleme kontrollinud kolledži 31.12.2001 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet[1]. Kolledži finantseerimis-, raamatupidamis- ja auditeerimispõhimõtted on sätestatud Balti riikide ja toetavate osapoolte vahel sõlmitud Vastastikuse Mõistmise Memorandumis[2] (edaspidi memorandumis). Viimasest tulenevalt korraldab kolledž oma raamatupidamisarvestust vastavalt Eesti Vabariigi (võõrustav osapool) õigusaktidele, mida täpsustavad ja täiendavad kolledži nõukogu poolt kinnitatud rahandus- ja raamatupidamiskorraldused.

Raamatupidamise korraldamisel ja aruande koostamisel on kolledž (tuginedes Rahandus- ja Kaitseministeeriumi soovitustele) lähtunud Eesti Vabariigi avaliku sektori raamatupidamist ja aruandlust reguleerivatest õigusaktidest[3]. Samas oleme seisukohal, et endiselt on sätestamata, millistest arvestuse ja aruandluse põhimõtetest peaks kolledž oma raamatupidamise aastaaruande koostamisel lähtuma.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Tõnis Saar, töögrupis osalesid audiitor Merike Starovoitov ja vanemaudiitor Õie Soovik.

[1] Aruanne on kättesaadav Riigikontrolli kodulehel http://www.riigikontroll.ee/..
[2] Vastastikuse Mõistmise Memorandum Eesti Vabariigi kaitseministri, Läti Vabariigi kaitseministri, Leedu Vabariigi rahvusliku kaitseministri ja Taani Kuningriigi kaitseministri, Soome Vabariigi kaitseministri, Saksamaa Liitvabariigi kaitseministri, Hollandi Kuningriigi kaitseministri, Norra Kuningriigi kaitseministri, Poola Vabariigi rahvusliku kaitseministri, Rootsi Kuningriigi kaitseministri, Šveitsi Konföderatsiooni kaitseministri, Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendatud Kuningriigi kaitseministri vahel koostöö kohta Eesti Vabariigis asuva Balti Kaitsekolledži rajamisel, tegutsemisel, juhtimisel ning esialgsel finantseerimisel ja personali lähetamisel.
[3] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Kolledži finantstegevuse auditeerimist teostas 2000. aastal Rootsi Rahvuslik Riigikontroll, kuna Rootsi oli antud projektis eesistujamaa staatuses. Kolledži rahastamisskeemi järkjärgulise muutmise tulemusena võtavad toetajariikide poolt kaetava eelarve rahastamise lähitulevikus üle kolm Balti riiki, seetõttu näevad projektis osalevad toetajariigid kolledži auditeerimist Eesti riigi kohustusena. Eesti Vabariigi kaitseminister on Riigikontrollile esitanud vastavasisulise ettepaneku[4], mille oleme võtnud auditi läbiviimise aluseks.

1.2. Auditi eesmärk

Auditi eesmärk on avaldada arvamust kolledži 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta. Arvamust avaldades tuginetakse järgmistele põhikriteeriumidele:

- Kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti
- Kas varad on tegelikult asutuse omad ja võlad asutuse kohustused
- Kas varad ja kohustused tegelikkuses eksisteerivad
- Kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud
- Kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus
- Kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale, ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutustele.

Samuti on auditi eesmärgiks hinnata, kas kolledž on kulude teostamisel lähtunud nõukogu poolt kinnitatud eelarvest[5]. Kuna meile nõukogu poolt kinnitatud eelarvet ei esitatud, ei saa me sellekohast arvamust avaldada.

Finantsjuhtimise üldhinnangut käesoleva auditi tulemusena ei anta, kuid tuuakse välja olulisemad tähelepanekud auditi käigus avastatud puuduste kohta.

1.3. Vastavus standarditele

Sooritasime auditi kooskõlas INTOSAI[6] auditeerimisstandarditega. Nimetatud standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, et aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus oleme väljavõtteliselt kontrollinud tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonnapoolsete raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi. Arvame, et meie audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande kohta.

[4] Kaitseministri kiri 11.01.2000 nr 1-430/5629
[5] Tulenevalt memorandumist (Lisa C punt 3) peab kolledži detailse eelarve kinnitama kolledži nõukogu.
[6] INTOSAI – International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all (Tõlkija märkus)

1.4. Vastutus aruande õigsuse eest

Aruande koostamise ning selles sisalduva informatsiooni õigsuse eest vastutavad kolledži juht ning raamatupidamise eest vastutav isik.

2. Arvamus Balti Kaitsekolledži 2001. a. raamatupidamise aastaaruande kohta

2.1. Balti Kaitsekolledži 2001. a. raamatupidamise aastaaruande kohta oleme auditi käigus teinud järgnevad märkused:

2.1.1. Põhivaras on raamatud kajastatud ühe summana 1 056 822 krooni. Kuna kolledži raamatupidamises puudub nimekiri, millest nimetatud saldo koosneb, siis ei anna me hinnangut saldo õigsuse kohta.

2.1.2. Toetajariikide poolt kolledžile eraldatud vahendid kajastatakse nende laekumisel tuludes. Kui toetussummade eest soetatakse põhivara, siis Rahandusministri 06.12.2001 a määruse nr 105 § 30 kohaselt peab soetatud põhivara jääkmaksumus kajastuma bilansis pikaajalise eraldisena. Toetussummad tuleb kanda tuludesse võrdeliselt amortisatsiooniga. Näiteks ei ole pikaajalise eraldisena bilansis kajastatud Prantsuse saatkonna poolt eraldatud vahendite eest soetatud arvutite jääkmaksumust 357 458 krooni. Kuna sellekohane arvestus puudub, siis ei saa me anda hinnangut vea kogusumma kohta.

2.1.3. Teostatud kulutuste hilisemal kompenseerimisel toetajariikide poolt on esitatud arve alusel vähendatud kulude summat. Oleme seisukohal, et tulude ja kulude vahelised netoarvestused ei ole lubatud ning kolledži tulud ja kulud on aruandes näidatud 377 630 krooni väiksemana.

2.1.4. Kolledž kohustub tulenevalt memorandumist (lisa c punkt 8) pidama arvestust kasutatavate varade ja nende omandiõiguse kohta. Sellist arvestust meile ei esitatud. Kuna sellekohane arvestus puudub, ei ole meil ülevaadet, kui palju on kolledži kasutuses vara ja kellele see kuulub.

2.2. Riigikontrolli arvamus

Meie arvates, arvestades auditi ulatust ja välja arvatud punktides 2.1.1 kuni 2.1.4 kirjeldatud asjaolude võimalik mõju, on ülalmainitud raamatupidamise aastaaruanne seisuga 31.12.2001, mis näitab Balti Kaitsekolledži 2001. a tulemiks 1 893 102 krooni ja bilansimahuks 31.12.2001 seisuga 7 436 152 krooni, koostatud olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 06.12.2001 määrusega nr 105 "2001. a raamatupidamise aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".

2.3. Ettepanekud

2.3.1 Soovitame koostada bilansis kajastatud raamatutest nimekirja, millest nähtuks raamatute soetusmaksumus, soetusaeg ja soetamise allikas.

2.3.2 Koostada tuleks nimekiri põhivaradest, mis on soetatud toetussummade arvel. Nende põhivarade soetusmaksumuse ja amortisatsiooni võrra tuleks korrigeerida vastava perioodi tulusid, kulusid ja pika-ajaliste eraldiste saldot bilansis selliselt, et viimane näitaks nende põhivarade jääkmaksumust antud perioodil.

2.3.3 Netoarvestused tulude ja kulude vahel ei ole lubatud. Soovitame kajastada kõik kolledži poolt esitatud arved tuludes ja kolledžile laekunud arved kuludes.

2.3.4 Memorandumi lisa C punkti 8 kohaselt tuleb koostada nimekiri kolledži kasutuses olevatest varadest.

3. Tähelepanekud finantsjuhtimise kohta

3.1. Finantsjuhtimise kohta üldhinnangut andmata toome välja järgmised olulisemad tähelepanekud:

3.1.1 Raamatupidamise aastaaruanne ei näita kõiki Balti Kaitsekolledži varasid, kohustusi, tulusid ja kulusid. Aruandes on kajastatud asutajariikide (Taani, Šveits, Rootsi, Norra, Island, Soome, Holland) osamaksete ja muude toetuste kasutamine, kuid ei kajastu kolme Balti riigi eraldatud vahendid kolledži tegevuseks. Eesti Vabariigi riigieelarve vahendite kasutamise kohta peetakse eraldi raamatupidamisarvestust ja koostatakse eraldi aastaaruanne. Auditeerimata andmetel on Balti Kaitsekolledžile eraldatud 2001. a Eesti Vabariigi riigieelarvest 4 572 575 krooni. Seisuga 31.12.2001 on Eesti Vabariigi koondbilansis kolledži varade maht 856 717 krooni ja tulemiks 856 353 krooni. Oleme arvamusel, et kolledži majandustegevuse kajastamine eraldi aruannetes ei anna terviklikku ülevaadet õppeasutuse tegevusest, varadest ega ülalpidamiseks vajalikest kuludest.

3.1.2 Auditeerimisel meile kolledži nõukogu poolt kinnitatud eelarvet[7] ei esitatud ja seetõttu ei saa me anda hinnangut, kas kolledž on kulude tegemisel lähtunud eelarvest.

3.1.3 Kolledži raamatupidamise sise-eeskirjad kinnitati tagasiulatuvalt 2001. aastaks 15. veebruaril 2002 asutuse juhi poolt. Juhime tähelepanu, et tulenevalt memorandumist (lisa C punkt 2 alapunkt f) kuulub see nõukogu pädevusse. Nõukogu raamatupidamise sise-eeskirju kinnitanud ei ole.

3.1.4 Asutuse juhi poolt kinnitatud raamatupidamise sise-eeskirjade kohaselt peab kolledž arvestuse korraldamisel lähtuma Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusest, Raamatupidamise Toimkonna juhenditest ning rahvusvahelistest raamatupidamise standarditest. Tegelikkuses on lähtutud Eesti Vabariigi avaliku sektori raamatupidamist ja aruandlust reguleerivatest õigusaktidest[8].

3.2 Ettepanekud

3.2.1 Soovitame kolledži kogu majandustegevust kajastada ühes aruandes, et tagada terviklik ülevaade õppeasutuse tegevusest, varadest ja ülalpidamiseks vajalikest kuludest. Vajadusel (toetajariikide soovidest lähtudes) võib kaaluda aruandluse esitamist toetajariikide lõikes.

3.2.2 Tulenevalt memorandumist soovitame kolledži eelarve kinnitada nõukogu poolt.

3.2.3 Soovitame raamatupidamise sise-eeskirjades sätestada, kas aruande koostamisel lähtutakse Eesti Vabariigi õigusaktidest, mis on mõeldud avaliku sektori asutustele või erasektori asutustele. Eeskirja kinnitamine on nõukogu pädevus.

[7] Tulenevalt memorandumist (Lisa C punkt 3) peab kolledži detailse eelarve kinnitama kolledži nõukogu.
[8] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105

4. Auditeeritava seisukohad

Jana Lundblad kolledži esindajana on käesolevas aruandes toodud seisukohti ja ettepanekuid kommenteerinud järgmiselt[9]:

- Ettepanek 2.3.1. nõustub ettepanekuga. Raamatupidamises on alates 2002. aastast nimekiri raamatutest koostatud.
- Ettepanek 2.3.2. Nõustub ettepanekuga. Ei pea vajalikuks nimekirja koostamist.
- Ettepanek 2.3.3. Nõustub ettepanekuga. Soovitust on alates 2002. aastast arvestatud.
- Ettepanek 2.3.4. Ei nõustu ettepanekuga, kuna kolledžil memorandumi Lisa C punktis 8 mainitud vara ei ole.
- Tähelepanek 3.1.1. Nõustub seisukohaga, kuid leiab, et muudatuste tegemine ei ole tema kui kolledži esindaja pädevuses.
- Tähelepanek 3.1.2. Nõustub seisukohaga.
- Tähelepanek 3.1.3 Nõustub seisukohaga, viidates, et raamatupidamise sise-eeskirjad on esitatud kolledži nõukogule kinnitamiseks.
- Ettepanek 3.2.3 Ei nõustu ettepanekuga, lisades, et raamatupidamise sise-eeskirjades ei saa täpselt sätestada, mis seaduse või määruse alusel aastaaruanne koostatakse ning kolledži tegevuse ainulaadsuse tõttu koostab pearaamatupidaja aastaaruande vastavalt Raamatupidamise seaduses sätestatule, oma parema äranägemise järgi.

[9] Auditeeritava vastuse täistekst on esitatud käesoleva kontrolliaruande lisas, vt lk 12-13

5. Riigikontrolli vastus auditeeritava seisukohtadele

- Ettepanek 2.3.4. Meile antud selgituste kohaselt on kolledži kasutuses varasid, mis kuuluvad mõnele Balti- või toetavale osapoolele. Näiteks on Eesti Kaitseministeeriumis arvel järgmised kolledži kasutuses olevad varad:

  - BMW 520, riiklik reg nr 171 EKV
  - Opel Omega, riiklik reg nr 173 EKV
  - VW, Transporter riiklik reg nr 180 EKV
  - BMW 520, riiklik reg nr 200 EKV
  - BMW 520, riiklik reg nr 172 EKV

  Sellist vara ei lülitata memorandumi Lisa C punkt 8 alapunkt (d) kohaselt kolledži arvepidamisse, kuid alapunkti (e) kohaselt on kolledž kohustatud sisse seadma ja korras hoidma varustuse tabelit, kus on määratud kõigi ressursside omandiõigus.

- Ettepanek 3.2.3. Riigikontroll on kolledži auditeerimisel võtnud kohustuseks anda omapoolne hinnang aruande õigsuse kohta, hinnates selle vastavust kehtestatud õigusaktidele. Kui kolledž ei määratle millistest Eesti Vabariigi õigusaktidest aruande koostamisel lähtutakse või koostab aruande lähtuvalt õigusaktidest, mis on vastuolulised ning seetõttu ei lähtu neist täieulatuslikult, ei saa me anda hinnangut, et aruanne on õige.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond